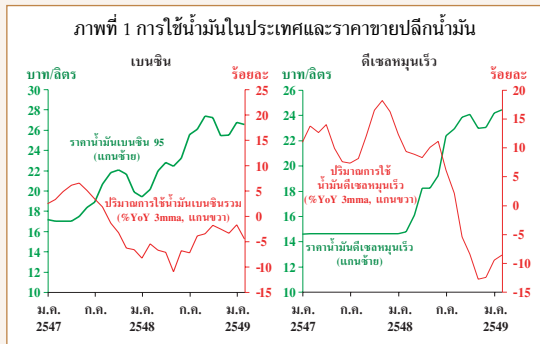

ราคาน้ำมันในตลาดโลก การปรับตัวของไทย และนัยต่อการประมาณการเศรษฐกิจและเงินเฟ้อ

ในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมา ราคาน้ำมันดิบในตลาดโลกที่ปรับสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งกลไกการส่งผ่านไปยังราคาน้ำมันขายปลีกในประเทศ ตลอดจนการปรับตัวของผู้บริโภคและนักธุรกิจนับเป็นประเด็นสำคัญซึ่งมีนัยต่อการประมาณการเศรษฐกิจและแนวโน้มเงินเฟ้อ คณะกรรมการให้ความสำคัญในการวิเคราะห์ผลกระทบของราคาน้ำมันที่มีต่อภาวะและเสถียรภาพเศรษฐกิจของไทยเพื่อประกอบกระบวนการตัดสินใจนโยบายการเงิน ดังนั้น ในการกำหนดข้อสมมติราคาน้ำมันดิบในตลาดโลกเพื่อการประมาณการ คณะกรรมการฯ อาศัยวิธีการต่างๆ ประกอบกัน ดังรายละเอียดตามบทความในกรอบในรายงานแนวโน้มเงินเฟ้อเดือนเมษายน 2548 และคณะกรรมการฯ ได้ติดตามวิเคราะห์การปรับตัวของเศรษฐกิจไทยต่อการเปลี่ยนแปลงของราคาน้ำมันอย่างใกล้ชิด

ที่มา: คำนวณโดยธนาคารแห่งประเทศไทยจากข้อมูลของบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) และสำนักนโยบายและแผนพลังงาน

การปรับตัวของสองต่อราคาน้ำมันขายปลีกในประเทศ

การปรับตัวของสองต่อราคาน้ำมันขายปลีกในประเทศ

การขาดเซราขายปลีกน้ำมันในประเทศของกองทุนน้ำมันที่เริ่มต้นในเดือนมกราคม 2547 ดังกล่าวแล้วตามบทความในกรอบของบทที่ 1 นั้น ทำให้ราคาขายปลีกน้ำมันในประเทศต่ำกว่าราคาแท้จริงในตลาดโลก ส่งผลให้ปริมาณการใช้้ำมันในประเทศโดยรวมขยายตัวต่อเนื่องจนถึงครั้งแรกของปี 2548 โดยเฉพาะการเพิ่มขึ้นของปริมาณการใช้มน้ำมันดีเซลที่ส่วนหนึ่งมาจากการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้บริโภคจากการซื้อรถใช้น้ำมันเบนซินมาเป็นรถใช้น้ำมันดีเซลมากขึ้น ทั้งนี้มูลค่าการนำเข้าน้ำมันที่เพิ่มขึ้นเป็นสาเหตุที่ทำให้ดุลบัญชีเดินสะพัดในปี 2548 ขาดดุลถึง 3.7 พันล้านดอลลาร์ สรอ. จากที่เคยเกินดุลอยู่ 6.9 พันล้านดอลลาร์ สรอ. ในปี 2547

เมื่อรัฐบาลยุติการขาดเซราราคาน้ำมันเบนซินและดีเซลในเดือนตุลาคม 2547 และกรกฎาคม 2548 ตามลำดับ ภาคครัวเรือนและภาคธุรกิจมีการปรับตัวกับราคาน้ำมันขายปลีกที่แท้จริง¹ โดยการใช้น้ำมันอย่างประหยัดมากขึ้น สังเกตได้จากปริมาณการใช้น้ำมันสำเร็จรูปโดยรวมลดลงในช่วงครึ่งหลังของปี 2548 และมีการใช้แก๊สโซฮอล์ซึ่งมีราคาต่ำกว่าราคาเบนซินปกติอยู่ลิตรละ 1.50 บาทมากขึ้น ทั้งนี้ การลดลงของปริมาณการใช้น้ำมันส่งผลให้ปริมาณการนำเข้าน้ำมันดิบและผลิตภัณฑ์น้ำมันมีแนวโน้มลดลง ช่วยให้มีมูลค่าการนำเข้าน้ำมันเพิ่มขึ้นในอัตราที่ชะลอลงแม้ราคาน้ำมันยังเพิ่มในอัตราที่ค่อนข้างสูง ดุลบัญชีเดินสะพัดจึงกลับมาเกินดุลในช่วงครึ่งหลังของปี 2548 และช่วง 2 เดือนแรกของปี 2549

อย่างไรก็ตาม การที่กองทุนน้ำมันยังคงขาดเซราขายปลีกก๊าซปิโตรเลียมเหลว (LPG) อยู่ที่โลกรัมละ 2-3 บาท ตามนโยบายของ

ตารางที่ 1 อัตราการเปลี่ยนแปลงของปริมาณการใช้้ำมันในประเทศ

ชนิด	สัดส่วน ณ ปี 2548 (ร้อยละ)	2547	2548			2549 (ม.ค.-ก.พ.)
			ครึ่งปีแรก	ครึ่งปีหลัง	รวม	
เบนซิน	17.3	0.3	-7.0	-3.6	-5.4	-6.3
เบนซิน 91	10.4	1.8	-5.1	-7.8	-6.4	-8.9
เบนซิน 95	5.4	-3.6	-18.3	-32.0	-24.6	-41.5
แก๊สโซฮอล์	1.6	2,214.3	537.5	1,377.6	1,032.0	840.9
ดีเซล	47.0	11.9	9.8	-9.3	0.0	-8.4
น้ำมันดีเซล	0.1	-35.0	-6.5	-10.7	-8.6	-12.6
เจ.พี.	10.3	12.8	-0.1	2.5	1.2	9.4
น้ำมันอากาศยาน	0.0	-18.4	-9.1	-0.7	-5.2	199.4
น้ำมันเตา	14.9	21.5	-1.6	6.6	2.3	24.9
ก๊าซปิโตรเลียมเหลว	10.4	-14.7	7.1	9.4	8.3	9.9
รวม	100.0	7.7	3.6	-3.0	0.3	-0.1

ที่มา: สำนักนโยบายและแผนพลังงาน

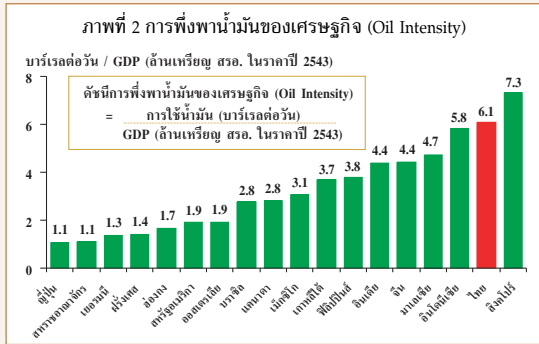
ตารางที่ 2 ข้อมูลการนำเข้าน้ำมันของไทย

ระดับ (ร้อยละของการเปลี่ยนแปลงจากระยะเดียวกันปีก่อน)	2547	2548			2549 (ม.ค. - ก.พ.)
		ครึ่งปีแรก	ครึ่งปีหลัง	ทั้งปี	
เชิงเพิ่มและผลิตภัณฑ์ (อัตราการขยายตัว)	13,149.9	10,420.6 (73.3)	10,407.7 (45.9)	20,828.3 (58.4)	3,582.7 (41.8)
น้ำมันดิบ: ปริมาณ (ล้านบาร์เรล) (อัตราการขยายตัว)	274.8	174.9 (28.3)	144.8 (4.5)	319.7 (16.3)	46.6 (-0.6)
ราคา (ดอลลาร์) (อัตราการขยายตัว)	152.6	47.7 (37.2)	58.5 (40.9)	53.1 (39.2)	122.6 (44.5)
มูลค่า (ล้านดอลลาร์) (อัตราการขยายตัว)	10,504.7	8,406.3 (77.0)	8,470.1 (47.2)	16,876.4 (60.7)	2,853.3 (43.4)
ผลิตภัณฑ์น้ำมัน (อัตราการขยายตัว)	2,645.3	2,014.3 (59.3)	1,937.5 (40.3)	3,951.9 (49.4)	729.4 (36.0)
สินค้าอื่นที่ไม่ใช่น้ำมัน (อัตราการขยายตัว)	81,215.1	49,418.3 (25.3)	48,813.0 (16.9)	98,231.3 (21.0)	15,211.7 (1.8)

ที่มา: กรมศุลกากร

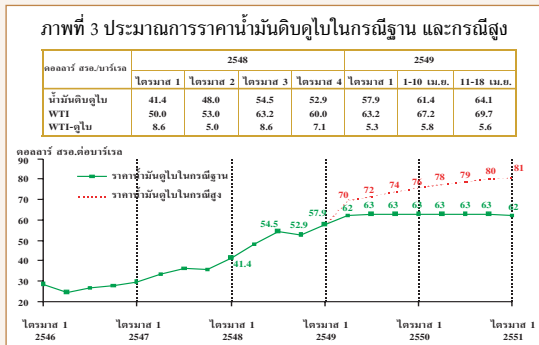
¹ ราคาขายปลีกที่เพิ่มขึ้นส่วนหนึ่งสะท้อนการเพิ่มขึ้นของเงินที่รัฐเก็บเข้ากองทุนน้ำมันเพื่อชดเชยภาระหนี้สินจำนวนประมาณ 92,070 ล้านบาทที่เกิดขึ้นภายใต้มาตรการการขาดเซราฯ โดย ณ ปัจจุบัน (17 เมษายน 2549) เงินเข้ากองทุนน้ำมันอยู่ที่ 2.5 บาทต่อลิตรสำหรับน้ำมันเบนซิน 95 และ 1.95 บาทต่อลิตรสำหรับน้ำมันดีเซล เทียบกับ 0.5 บาทต่อลิตรในช่วงก่อนเริ่มมาตรการ

รัฐบาลที่ต้องการลดภาระค่าใช้จ่ายก๊าซหุงต้มให้กับภาคครัวเรือน ทำให้การใช้ LPG เติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่องในช่วงปีที่ผ่านมา เนื่องจากผู้ซื้อปริมาณดีบางส่วนเปลี่ยนมาใช้ LPG แทนน้ำมันเบนซินหรือดีเซลมากขึ้น โดยในปี 2548 การใช้ LPG สำหรับเป็นเชื้อเพลิงในยานพาหนะเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 35.7 ทำให้กองทุนน้ำมันจำเป็นต้องเก็บเงินเข้ากองทุนจากผู้ใช้น้ำมันประเภทอื่นเพิ่มขึ้นด้วย

หมายเหตุ: เนื่องจากข้อมูลปริมาณการใช้ก๊าซในการคำนวณรวมทั้งส่วนของการใช้ในประเทศและที่ใช้ในกระบวนการการผลิต ตัวเลขดัชนีที่สูงของสิงคโปร์จึงสะท้อนการที่สิงคโปร์มีอุตสาหกรรมกลั่นน้ำมันที่มีขนาดค่อนข้างใหญ่เมื่อเทียบกับ GDP ของประเทศ

ที่มา: คำนวณโดยธนาคารแห่งประเทศไทย จากข้อมูลของ British Petroleum (BP) และธนาคารโลก

ที่มา: บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) และประมาณการโดยธนาคารแห่งประเทศไทย

ที่ราคาน้ำมันมีความผันผวนและมีความเป็นไปได้ที่อาจปรับตัวสูงขึ้นได้อีกนั้น คณะกรรมการฯ พิจารณานำค่า Implied Volatility จากสัญญา Option on Oil Futures ของน้ำมัน WTI มาประยุกต์ใช้ เพื่อให้สะท้อนความเสี่ยงของราคาน้ำมันในตลาดกรณีสำหรับกรณีสูง (Worse Case) ที่ราคาน้ำมันดูไบอาจเพิ่มขึ้นมาก

ทั้งนี้ หลังจากการประชุม กนง. ก่อนที่รายงานฉบับนี้จะออกเผยแพร่ ราคาน้ำมันยังคงมีแนวโน้มสูงขึ้น โดยราคาน้ำมันดิบ WTI และดูไบสูงถึงระดับ 71.25 และ 66.93 ดอลลาร์ สว. ต่อบาร์เรล ตามลำดับในวันที่ 18 เมษายน 2549 การเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของราคาน้ำมันในช่วงระยะเวลานี้ จากปัจจัยที่เกี่ยวกับการคาดการณ์สะท้อนให้เห็นถึงความไม่แน่นอนของราคาน้ำมันที่ใช้ในการประมาณการเศรษฐกิจ อย่างไรก็ตาม กรณี Worse Case ได้ครอบคลุมโอกาสที่ราคาน้ำมันจะปรับสูงขึ้นมากอยู่แล้ว

โดยสรุป ความผันผวนของราคาน้ำมันในตลาดโลก ตลอดจนการปรับตัวของไทยทั้งในเชิงนโยบายด้านราคาขายปลีก และการปรับตัวของการใช้น้ำมันในประเทศ มีนัยต่อการประมาณการเศรษฐกิจและแนวโน้มเงินเฟ้อ โดยสะท้อนมาที่การประเมินความเสี่ยงที่การประมาณการจะเปลี่ยนแปลงไปจากกรณีฐานและโอกาสที่จะเกิดขึ้นของการขยายตัวทางเศรษฐกิจและแนวโน้มเงินเฟ้อ

แม้การปรับตัวของภาคครัวเรือนและภาคธุรกิจต่อราคาน้ำมันที่สูงขึ้นในช่วงที่ผ่านมาช่วยให้เสถียรภาพเศรษฐกิจด้านต่างประเทศดีขึ้น แต่ราคาน้ำมันที่สูงขึ้นยังคงเป็นปัจจัยเสี่ยงที่สำคัญต่อเศรษฐกิจไทยในระยะยาว โดยเฉพาะเมื่อพิจารณาถึงระดับการพึ่งพาการใช้ก๊าซของเศรษฐกิจไทย (Oil Intensity) ที่อยู่ในระดับสูงมากเมื่อเทียบกับประเทศอื่น สะท้อนโครงสร้างการใช้น้ำมันของไทยที่ขาดประสิทธิภาพ ดังนั้น ภาครัฐและเอกชนจึงจำเป็นต้องร่วมมือกันในการเพิ่มประสิทธิภาพของการใช้น้ำมัน โดยเฉพาะในภาคการขนส่ง รวมทั้งการส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทนอย่างจริงจัง

นัยต่อการประมาณการเศรษฐกิจและเงินเฟ้อ

ความจำเป็นของเศรษฐกิจไทยในการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงาน โดยเฉพาะน้ำมัน ยังมีความสำคัญขึ้นมากในภาวะที่ราคาน้ำมันในตลาดโลกยังมีแนวโน้มที่จะผันผวนและอ่อนไหวต่อปัญหาด้านอุปทาน (Supply Disruption) ของแหล่งผลิตน้ำมันที่สำคัญของโลก ในการทบทวนประมาณการเศรษฐกิจและแนวโน้มเงินเฟ้อ คณะกรรมการฯ ประเมินข้อสมมติราคาน้ำมันดิบในตลาดโลกบนพื้นฐานข้อมูลถึงต้นเดือนเมษายน ก่อนการประชุม กนง. ในวันที่ 10 เมษายน 2549 โดยวิเคราะห์ว่าแนวโน้มราคาน้ำมันยังจะสะท้อนความกังวลของตลาดน้ำมันที่มากขึ้นกับ Supply Disruption ที่เกิดขึ้นแล้วหรืออาจเกิดขึ้น เช่น ปัญหาอุปทานที่ลดลงในไนจีเรีย และปัญหาความขัดแย้งด้านภูมิศาสตร์การเมือง (Geopolitics) ในอิหร่าน ทำให้มีการปรับข้อสมมติราคาน้ำมันดิบดูไบในตลาดโลกในกรณีฐาน (Base Case) ให้สูงขึ้นกว่าที่ใช้ในรายงานฉบับก่อน นอกจากนี้ ในภาวะ